

Slovenski dom

Poština plačana v gotovini

Cena Din 1.-

Štev. 104.

V Ljubljani, ponedeljek 9. maja 1938.

Leto III

101. zasedanje Sveta zveze narodov bo končno spravilo abesinsko vprašanje tudi uradno s poti

Ženeva, 9. maja. o. Danes se prične 101. zasedanje Sveta zveze narodov, od katerega pričakujejo važnih odločitev. Najpomembnejša med njimi bo v tem, da bo po francosko angleškem predlogu Zveza narodov s posebno izjavo dala svojim članicam prostost, da lahko priznajo italijansko zasedbo Abesinije. Težkoče glede tega sklepa so edino v dejstvu, da je Abesinija še vedno članica Zveze narodov in ima po določilih Zveze zaradi tega pravico, da je prisotna pri vseh razpravah, ki se tičejo nje same.

Angleški zunanji minister Halifax, ki je danes jutraj dospel v Ženevo, je takoj začel posvetovanja glede najvažnejše točke, ki bo na sporedu sedanjega zasedanja. Angličani in Franciji gre za to, da bi kljub temu, da je Abesinija članica Zveze, Svet soglasno sprejel francoski predlog. Pričakujejo, da se bo to tudi zgodilo, saj je od štirinajstih članic Sveta že 12 priznalo italijansko cesarstvo.

Razen tega se bo Zveza narodov posvetovala o avstrijski zahtevi po priznanju popolne nevtralnosti, ki jo bodo tudi sprejeli. Na spored bo prišel predlog Belgije in Švedske, ki zahtevata, naj Zveza sprejme sklep, da sankcije, katere določa člen 18. ustave ZN za napadala v kaki vojni, ne bodo več obvezne za vse članice Zveze narodov.

Zveza se bo dalje posvetovala o kitajski pritožbi glede japonskega napada in o prošnji, naj bi Zveza narodov v celoti priskočila na pomoč Kitajcem.

Kaj se bo zgodilo s pritožbo španske rdeče vlade, ki obsega 14 točk in se nanaša na prostovoljce in podporo nacionalistični vojski, še ni znano.

Neguš pride sam v Ženevo

Poročajo, da bo abesinsko delegacijo pri sedanjem zasedanju Zveze narodov v Ženevi vodil sam bivši abesinski cesar, ki se hoče, kakor pravi njegova uradna izjava, sam zavzemati za pravice svoje bivše države, ko se bo njena usoda odločala pri ZN. »Leva iz rodu Judovega« bo v Ženevo spremljala skupina svetovalcev, med njimi tudi Angleža Norman Angell kot tehnični strokovnjak, ter profesor Stanley Jevons kot pravni svetovalec. Negušev sklep, da pride sam v Ženevo, je v angleških krogih izzval precejšnjo zadrego.

Rooseveltov poziv

Washington, 9. maja. AA. Reuter: Na predvečer važnega sestanka Sveta ZN je Roosevelt objavil spomenico, ki jo je po radiu prebral z-

nanji minister Hull. Spomenica vabi vse narode, da naj pomagajo ustvariti nov in boljši mir v svetu. Skupno sodelovanje pri reševanju gospodarskih vprašanj je praktično sredstvo za izpolnitev tistih nalog, ki se jim mora svet posvetiti. Sploh pa se mora upoštevati načelo, da noben narod ne more živeti v blagostanju, če večina človeštva tone v gospodarsko propadanje.

Zastopnik MZ v Ženevi

Ženeva, 9. maja. AA. Zjutraj je dopotoval v Ženevo romunski zunanji minister Petrescu v spremstvu pomočnika zunanjega ministra Creciana. Na postaji so ga pozdravili zastopniki držav MZ, in sicer dr. Ivan Subotič, stalni delegat kr. Jugoslavije pri ZN in opolnomočeni minister s člani jugoslov. delegacije, odpravnik poslov čl. stalne delegacije Kopecki in romunski stalni delegat pri ZN Crucescu s člani svoje delegacije.

Petrescu se je s postaje odpeljal v hotel »Bergues«, kjer je imel takoj z dr. Subotičem dolg in obširen razgovor. Takoj nato je Petrescu obiskal angleškega zunanjega ministra lorda Halifaxa, ki ga je obvestil o sklepih konference MZ v Sinaji.

Parade, prireditve, predstave ogromnega obsega:

Zadnji dan Hitlerjevega obiska v Rimu

Rim, 9. maja. AA. (DNB.) Zadnji dan Hitlerjevega bivanja v italijanski prestolnici je bil jasen in sončen. Včeraj ob 8.30 sta italijanski kralj in cesar Viktor Emanuel III. in vodja nemškega rajha Adolf Hitler odšla iz Kvirinala. Najprej sta korakala skozi spalir lahke artiljerije v Ulici 24. maja, nakar sta si ogledala nekatere vojaške oddelke. Ta ogled se je začel v Furburiju, kjer so bile prirejene velike vojaške vaje italijanskega letalstva. Najzanimivejši del teh letalskih vaj je bilo ostro streljanje protiletalske artiljerije.

Pri teh vojaških vajah v okolici Santa Marinelle je bil najlepši trenutek, ko sta dva pehotna bataljona izvršila napad na močno utrjene sovražne postojanke. Vse boj je trajal nekaj nad pol ure in je naredil izreden vtis na vse gledalce. Podal je tudi popolno sliko o izvršni tehniki opremljenosti italijanske vojske in borbene duha italijanske pehote. Posebno je treba poudariti, da je pehota deloma uporabljala ne maneverske, ampak ostre napade, zaradi česar so te vaje povzročile še bolj pričevalec vtis.

Po manevrih je italijanska vladarska dvojica priredila Hitlerju kosilo, nakar so se vsi dostojanstveniki vrnili v Rim. Pod večer so bile v Rimu na Mussolinijevem forumu velike športne in vojaške vaje fašistične mladine, katere je gledalo 70.000 ljudi. Za njimi je sledila operna predstava pod milim nebom, pri kateri so izvajali drugo dejanje Wagnerjeve opere »Lohengrin«. Prizorišče je bilo urejeno v naravni velikosti, na njem so med drugimi postavili tudi 36 m visok grajski stolp.

Ob 21.45 je bila v vili Madama slavnostna večerja na čast Hitlerju, po večerji pa veličasten ognjemet nad Tiberom, katerega so gledali stotisoči rimskega prebivalstva, ki so manifestirali za Hitlerja in Mussolinija. Svečanosti so trajale do polnoči.

Danes ob 9 je Hitler odpoval v Rima v Fierzo. Od Quirinala do postaje sta se s italijanskim vladarjem peljala v gostem spalirju vojaštva, fašistične mladine in gledalcev, ki so nemškega gosta navdušeno pozdravljali. Na postaji se je od Hitlerja poslovil italijanski kralj in vlada.

Razdelitev vplivnostnih področij v Srednji Evropi in na Balkanu - najvažnejša politična posledica Hitlerjevega obiska

Rim, 9. maja. AA. (Havas.) Virginio Gayda v listu »Voce d'Italia« opredeljuje namene in stališče Italije in Nemčije po priključitvi Avstrije k Nemčiji in po italijansko-angleškem sporazumu. Gayda poudarja, da so politične smernice obeh držav ostale prav iste, kakršne so bile leta 1936. Vsa moč osi Rim-Berlin je postavljena v službo miru. Na občutju časti in pravice, enakih moralnih in tvarnih narodnih pravic je priključitev odstranila vsak dvom v trdnost zveze Rim-Berlin, vendar pa se ta politika niti v malem ni dotaknila življenjskih interesov te osi. Italija ni zahtevala ničesar za svoj prisrčen pristanek na združbo. Pričakuje samo, da bodo upoštevane njene najvažnejše koristi v območju Podonavja in na Balkanu kot avstrijskih sosednih pokrajin, ter pričakuje, da jih bo Nemčija prav tako spoštovala, kakor je Italija s svoje strani bila vedno pripravljena priznati in spoštovati korist Nemčije. Soseščina, do katere je prišlo po priključitvi Avstrije k Nemčiji, je postala razlog več za največje medsebojno zanimanje in za najtesnejše in

najbolj neposredno sodelovanje, ki bo istočasno za obe državi največje koristi. Glede trditve, da je zveza London-Pariz nasprotna zvezi Berlin-Rim, pravi Gayda: Bodisi, da je to tolmachenje pravilno ali pa da ni, v Rimu in v Berlinu ni sledu o tem, da bi bili ti dve zvezi naperjeni druga proti drugi. Italija in Nemčija ne želita, da bi se ustanovljale skupine, posebno pa težita za tem, da se odstranijo vsa nasprotstva med skupinami velikih držav. V Rimu in v Berlinu so odprta vrata za vsako stvarno in častno sodelovanje z drugimi velesilami. Zaradi tega je tudi italijansko-angleški sporazum v skladnosti z italijansko-nemškim sodelovanjem.

Iz tega članka sklepajo, da bo najvažnejša politična posledica Hitlerjevega obiska v Rimu razdelitev vplivnostnih področij v Srednji Evropi in na Balkanu. Italija si hoče tu zavarovati svoje pravice. Če ji Nemčija te pravice zajamči, potem se Italija ne bo vmešavala v urejanje razmerja med Nemčijo in Češkoslovaško.

Sestanek zastopnikov severnih držav

Oslo, 9. maja. AA. Danes se bodo sestali v Oslo zastopniki sedmih severnih držav, ki so podpisale takozvani sporazum v Oslo. Na tem sestanku bodo govorili o nekaterih vprašanjih, o katerih so države, podpisnice omenjenega sporazuma, razpravljale že na sestanku v Kopenhagenu letos januarja. Vsa ta vprašanja se v glavnem nanašajo na gospodarsko sodelovanje omenjenih držav in na skupen nastop v primeru evropske vojne. Na tej konferenci bosta Belgijo zastopala Suetsens, glavni ravnatelj ministrstva za gospodarstvo in svetnik poslaništva de Fontaine, Luksemburg glavni tajnik v ministrstvu Verer, Holandijo pa ravnatelj iz ministrstva Hirschfeld, Hardt, Hof in pomočnik ravnatelja Philips.

Krvavi boji v Palestini

Jeruzalem, 9. maja. AA. (Stefani.) Včeraj je na več mestih v srednji Palestini prišlo do spopadov. Angleške čete v tej pokrajini nadaljujejo s čiščenjem. Z obeh strani so začele pokati puške. V tem boju je bilo ranjenih nekaj Arabcev. V Nablusu so vrgli dve bombi. Arabci so napadli judovsko naselbino Sedzero. Brž je prispel oddelek vojaštva, ki je razgnal teroriste. Ti so hitro pobegnili, na bojišču pa so pustili dva mrtva. V Tulkarenu so vojne oblasti našle veliko skladišče orožja in municije.

V boju z britansko policijo je padel blizu Hebrona znani arabski sopar Isa Batat, poglavar uporniške tolpe, ki je strahovala hebronsko pokrajino zadnjih 6 mesecev.

Vesti 9. maja

Zadnje letalske in vojaške parade ob Hitlerjevem obisku v Rimu so se med drugimi gosti udeležili tudi negušev zet ras Gugša, dalje ras Gettache, ras Hailu ter koptski škof iz Addis Abebe. Vsi so bili oblečeni v slikovito abesinsko noso in so imeli črne sončnike.

Novo francosko vlado je silovito napadel Ducloux, eden voditeljev komunistične stranke in podpredsednik francoske poslanske zbornice, češ da je kapitalistična in fašistična.

Španske nacionalistične bojne ladje so v Gibraltarskem zalivu ujele velik panamski parnik, ki je vozil iz Amerike orožje za rdečo Španijo ter ga odpeljale v Ceuto.

Prireditveni stroški za slavnosti ob Hitlerjevem obisku v Italiji znašajo po ameriškem cenitvi 30 milijonov dolarjev.

Dohodki največje ameriške letalske družbe Pan-American Airways so znašali lansko leto 14.700.000 dolarjev. Čisti dobiček pa nekaj nad pol milijona dolarjev.

Obлак se je utrgal včeraj nad portugalsko prestolnico Lizbono. V dveh urah je padlo na mesto toliko dežja, da je po nekaterih ulicah drla voda meter visoko. Po javnih lokalih so ljudje lezli na mize, da jih ni zalila voda. Stvarne škode zaradi naliva je precej, človeških žrtev pa k sreči ni. Pač pa je naliv uničil nekaj stotisoč — podgan.

Zadnje nemško notranje posojilo je prineslo državi milijardo in 600 milijonov mark, to je 22 milijard dinarjev. To posojilo je največje, kar jih je nemško ljudstvo dalo državi kdaj v mirnem času.

Tovorni avtomobil z 41 delavci se je prevrnil po strmini na vožnji iz Trebizonda ob Črnem morju proti Halkitu. Vsi delavci so bili takoj mrtvi.

Habsburški nadvojvoda Albert, ki živi na Madžarskem se je proti volji svoje rodbine civilno poročil z učiteljico Katarino Bazkajjevo. Poroka je bila v Budimpešti.

Nemško časopisje ogorčeno zavrača ostro izjavo ameriškega vojnega ministra Woodringa o ogražanju miru po diktatorskih državah, češ da njegovi očitki za Nemčijo ne morejo veljati.

Pri avtomobilskih dirkah v Brooklinsu blizu Londona se je neki francoski avtomobil vnel. Ko ga je voznik skušal ustaviti, se je zaletel v ta avto drugi dirkač, zaradi česar sta oba avtomobila zletela v gledalce, pri čemer je bilo več ljudi ranjenih, tekmovalca pa sta našla smrt.

Neznano plitvino je našla v Atlantskem morju nemška raziskovalna ladja »Meteor«. Plitvina je široka kakih 40 milj, morje okrog je globoko 4 do 5000 m.

Hitlerjev namestnik za Avstrijo Buerckel je imenoval novega komisarja za kulturna vprašanja v Avstriji. Ta komisar, dr. Anton Hassbauer, mora pripraviti vse potrebno za ureditev avstrijskega šolstva po nemškem sistemu. Dalje mora novi komisar preoblikovati avstrijsko znanost in umetnost po hitlerjskih načelih.

Japonci so v Čanglju, severno od Šanghaja ubili francoskega misijonarja Aufourta, ker se je postavil v bran za redovnice, katere so hoteli japonski vojaki odvzeti. Poleg njega so ustrelili še tri francižanke, dve pripravnici in dva kitajska katoličana. Trupla so polili z bencinom in zažgali.

Velike glasbene in gledališke prireditve bodo odšle vsako poletje v Versaillesu pri Parizu. Prireditve bodo organizirane po vzorcu svetovnoznanih salburških slavnostnih iger, pri katerih ne bo več sodelovala cela vrsta umetnikov, ki so nasprotniki narodnega socializma. Te skušajo Francozi pridobiti za svojo prireditve, z njimi pa seveda tudi številne bogate obiskovalce z vsega sveta.

Štiri ljudi je ubilo, več pa hudo ranilo pri eksploziji v nemški tovarni za sodo pri Bombergu. Razljetel se je kot tovarniške lokomotive.

Zunanjemu ministru barcelonske vlade del Vayu, ki bo zastopal svojo vlado na zasedanju Zveze narodov, so v Parizu priredili svečano kosilo, katerega se je udeležil predsednik vlade Daladier, mornariški minister, kitajski, sovjetski in mehiški poslanik ter vsi vidnejši francoski komunistični in socialistični politiki.

Zaradi stavke nameščencev pri francoski plojni družbi »Cie. Gle. Transatlantique« ni mogla iz pristanišča v Le Havreu odpluti cela vrsta parnikov za Ameriko.

Italijansko cesarstvo in zasedbo Abesinije je v soboto priznala tudi velika južnoameriška republika Urugvaj.

V Šanghaju so začeli stavkati vsi kitajski nameščenci carinskih uradov, ki so zasedli vse pisarne. Stavka je znamenje protesta proti sporazumu, ki eta ga glede kitajskih carin sklenili Japonska in Anglija.

60 letnico češke socialno demokratske stranke bodo praznovali junija. Slovesnosti se bo udeležilo posebno odposlanstvo angleške delavske stranke pod vodstvom majorja Attleja.

Hčerko holandske prestolonaslednice Juliane, Beatriko, bodo slovesno krstili 12. maja v Hagu. Ob krstu bodo po vsej državi velike ljudske veselice.

Predsednik romunske vlade, patrijarh Miron Cristea pride v Varšavo 20. maja in bo ostal na Poljskem štiri dni.

Zaradi zapuščine spet brat umoril brata Strašna žaloigra v Slovenskih goricah

Sv. Ana v Slov. goricah 8. maja.

Dne 5. maja zvečer okrog 20.30 se je odigrala v Oseku obč. Sv. Trojica v Slov. goricah strašna žaloigra. Kraner Alojz, 34 letni posestnik v Oseku, je omenjenega večera z žepnim nožem umoril svojega 26 letnega brata Vincenca na travniku ob banovinski cesti Sv. Trojica—Gornja Radgona.

Brata Kraner sta si bila dalj časa v sporu zaradi dediščine po pokojnem, v vojni padlem očetu. Alojz, ki je gospodar in že poročen, je grdo ravnal s svojim bratom. V spore sta se vmešavali tudi 70 letna mati in Alojzova žena, ki sta obe obsodili Vincenca, da je vsemu kriv.

Spori so priklopili dne 5. maja do vrhunca, ko je Vincenco nekoliko razgrajal, pobral nekaj živil in odšel. Ko se je brat Alojz vrnil iz gozda z ženo in mu je mati pripovedovala o Vincencovem početju, se je

Alojz razburil in se podal k posestniku Šoštarču v Oseku, kjer se je mudil Vincenco in je v družbi nekaterih drugih pomagal v gozdu nalaagati hrastove hlode. Ko je Vincenco zapazil prihajajočega brata, je zbežal. Brat Alojz pa je hitel za njim, ga dohitel na travniku, ga podrl na tla in ga sunil štirikrat z žepnim nožem v prsa. Vincenco je na mestu izdihnil. Pri tem strašnem dejanju je Vincenco prosil Alojza: »Lepo te prosim, Alojz, pusti me pri miru, saj ti nisem nič slabega storil.« Ko je Alojz zabodel Vincenca, je rekel: »To imaš zdaj, hudič!« Nato je odšel proti domu in pustil brata mrtvega na travniku.

O groznem dejanju so bili takoj obveščeni orožniki, ki so Alojzija prišli, ga zasilili in začeli s preiskavo. Aretirani brat je dejanje priznal in izjavil, da ni mogel več prenašati neprestanih preprirov s svojim bratom. Izročili so ga nato v sodne zapore, njegovega brata pa prepeljali v mrtvašnico.

Avstrijskim Judom je odslej prepovedano sleherno udeleževanje v trgovini z živino.

Češkoslovaški zunanji minister dr. Krofta je včeraj v Pragi poročal o izidu razgovorov med zunanjimi ministri Male zveze v Sinaji.

Angleški zunanji minister Halifax je sinoči dopotoval v Ženevo na zasedanje Zveze narodov.

ORKAN roman v slikah

Sest sto milj od Tahitskih otokov, v sinjih vodah Tihega morja, leži otok Manukura. Domačini, ki se kopljejo v sončnem soju sredi južnjaških lepote tega čudovitega otoka, so pozabili, da je otok samo majhen del zemlje, ki se je ukradla morju in da morje neprenehoma čaka trenutka, da se maščuje za to nad njo.

Na vsem otoku je zavladalo slovesno razpoloženje, ko se je s Tahitijskega vrnila trgovska ladja kapitana Nagleja. Po prihodu ladje naj bi se zastavni mornar Terangi poročil s Maramo, prelepo hčerko poglavarja domačinov na otoku, Mehevijsa. Medtem ko se domačini pripravljajo na poroko, sta guverner De Laage in njegova žena počivala na zajtrk majhno skupino Evropejcev, ki

prebivajo na otoku. Med njimi je tudi duhovnik, oče Paul, dober prijatelj Terangijske in prijatelj vseh domačinov, zdravnik dr. Kersan in kapitan Nagle. Vsi ti so med seboj tovariši. Kako tudi ne, saj jih veže drugača na drugega več kakor samo krvno sorodstvo: osamljenost in oddaljenost od belega sveta ter skupna ljubezen do dobrodušnih domačinov na otoku.

Oče Paul je poročil Terangija in Maramo v belo okrašeni cerkvi. Ko je padla noč, so na otoku zagorele plamenice in domačini so praznovali svatbo po svoje, med starim poganskim petjem in pleši. Terangi pa je med tem na skrivaj odvedel svojo mlado ženo na sosedni otok Motu Tonga, da tam prebija prve ure svoje nove sreče.

(Nadaljevanje.)

Priroda: Večna umetnica

Igralke med rožami - Skrivnost orhidej

Najskrivnostnejše cvetlice so pač orhideje. Kljub vsemu naporu in raziskovanju niso se do danes mogli razrešiti skrivnosti, kako bi iz semen vzgojili to cvetlico. Da, posrečilo se je že v letu 1848 vzgojiti na ta način, tudi l. 1897, vendar skrivnost še danes ni povsem pojasnjena. Prvi, ki je orhidejo vzgojil iz semena, je bil angleški vrtnar Domini. Njegov recept pa je bil ukraden in tako je izginila zopet možnost, da bi gojili to cvetlico. V letu 1897 se je ukvarjal s tem vprašanjem botanik Bernard. Končno je našel način, kako je mogoče priti do iz semena vzgojene orhideje. Za kalitev je potrebna neka prav mikroskopsko majhna glivica. Ta glivica se vsadi v seme, nato izumre, seme pa vzklje. Bernard je tako vzgojil do 60 orhidej. Ta način je bil precej težak, kajti za vsako seme je moral imeti posebne glive. Če bi pa hoteli vzgojiti na ta način vse orhideje, ki jih je do tisoč, potem bi morali predolgo čakati, preden bi vse vrste mogli vzgojiti, tako da bi vzklile. Najboljše je, da vložimo semena in glivice v neko posebno želatinasto zmes, ki se imenuje agar-agar. Traja pa 16 mesecev, preden vzklje seme. To je prva skrivnost orhideje.

Druga skrivnost

Druga skrivnost orhidej je njihov nagon za posnemanje. Orhideja nima niti svoje oblike niti svojega vonja. Ona posnema vse. Njeni ljubitelji jo občudujejo kot kako igralko, ki lahko igra vse vloge. Če raste v bližini kake smrdljive gnojne jame, smrdi tudi njen vonj, če raste v bližini vijolic, vonji kakor vijolica. Nekatere diše omamljajoče kakor jasmín, druge zopet kakor vrtnice. So pa tudi orhideje, ki uganjajo naravnost čudne igre: če se jim približa malajec, zadise po janežu, če črnce, zadise po katanu, če belokozec, pa po jasmínu. Zakaj, ni dognano. Celotake orhideje imamo, ki zjutraj dišijo diše, kakor opoldne in zvečer. Razumljivo je, da imajo te posebnosti one, ki rastejo v svoji tropični domovini.

Posnemanje oblike

Tudi oblike teh rož so različne. One, ki pripadajo eni in isti družini, imajo zdaj liste v obliki peroti metuljev, če so rastle na drugem kraju, so imele obliko kril hrošča, na tretjem

kraju zopet obliko kumar, ki rastejo kar divje v onih krajih. Prebivalci Brazilije, ki je prava domovina orhidej, celo pravijo, da samorasle orhideje posnemajo vsako obliko, ki jo »vidijo«. In res, ti imajo prav. To so tudi preizkusili in dognali, da res orhideje spreminjajo svojo obliko listov po raznih zgledih. To je tretja skrivnost teh cvetlic.

Modre orhideje postajajo rdeče

Potem se ne smemo čuditi, če pripovedujejo o orhidejah razne bajke. Raziskovalec Hauck, ki je leta in leta iskal razne vrste orhidej ob reki Orinoko, je tudi opazil, da spreminjajo svojo barvo, zlasti one iz vrste *Coccyne asperata*. Hauck jo je našel v pragozdu in jo je hotel utrgati zaradi njene lepe modre barve. V tem pa so ga napadli Indijanci, razvil se je pretep in Hauck je obstrlel nekega Indijanca, ki je bil na drevesu, pod katerim je rastle ta modra Orhideja. Po debilu se je poodila kri. Hauck je ubežal in se je vrnil po štirih dneh nazaj k orhideji. V svoje veliko začudenje je opazil, da je prej modra roža postala rdeča. Samo končki listov so bili modro pegasti. Tako pravijo razni raziskovalci o teh rožah. Gotovo pa ne drži to za one, ki rastejo pri nas, ampak v tropskem podnebju. Koliko pa je resnice o teh raznih skrivnostih. Bog ve! Tako poročajo ti poznalci in raziskovalci rastlinstva v južnih krajih.

Od kaznjence do milijonarja

V starosti 73 let je umrl v Capstatu Victor Orille, »kralj ugank«.

Victor Orille spada k tistim redkim ljudem, ki so postali bogati in slavni za zamreženimi okni. Usoda tega človeka je bila v vsakem oziru svojevrsna. Kot sin ubogih francoskih staršev, ki so se preselili v Kanado, je Orille že v mladosti mnogo pretrpel. Starši so mu že v rani mladosti umrli in tako se je moral mladi Victor v rani mladosti prebijati skozi življenje. Z 28 leti se je poročil z neko Avstralko in se

obenem preselil v Avstralijo, da bi si tam poiskal srečo.

Dolga leta se je Orille s svojo ženo boril za obstoj. Usoda se mu ni hotela nasmehniti. Nekega dne pa je nastal v njegovem življenju katastrofalni preokret. Kot voznik tovarniškega voza, je po nesreči povozil neko žensko in jo poškodoval tako močno, da je na posledicah umrla. Priče, ki so obremenjevale Orilla, so zatrjevale, da ni bil trezen. Sodišče ga je obsodilo na izredno strogo kazen. Dobil je 10 let zapora. Kazen je Orilla tako razburila, da je začel besneti in razbil vse, kar je bilo v njegovi bližini. Le s težavo so ga pazniki povežali. Toda tudi z zapornom se Orille ni mogel sprijazniti. Obnašal se je tako uporno, da so ga morali večkrat še posebej kaznovati.

Tekom tega neprostočloveškega oddiha in samote si je ta neznan kaznjene izmislil prav poseben način, s katerim si je preganjal čas. Prav to ga je pa napravilo tudi slavnega in bogatega. Na pisemski papir, ki ga je dobival od kaznilniške uprave, je slikal vsakovrstne slike, nato pa risbe raztrgal in zopet posamezne dele sestavljal. Tako je nastala igra sestavljanja slik, ki je tekom let osvojila ves svet. Orille je bil kljub svojemu nesrečnemu življenju bistra glava. Odločil se je, da bo svojo iznajdbo tudi finančno izrabil. Ravnatelj kaznilskega zavoda mu je pri tem pomagal in mu omogočil, da je stopil v stik s tovarno igrac, ki je to njegovo iznajdbo tudi prevzela. Učinek je preselil vsa pričakovanja. Stvar se je prodajala tako dobro, da je Orille v kratkem času postal bogat mož. Odsedel je v zavezosti, da je za vse čase gmotno preskrbljen.

Ko je bil izpuščen iz kaznilnice, se je Orille z vso energijo posvetil nadaljni izpopolnitvi svoje iznajdbe. Z lastnikom tovarne je osnoval veliko novo tovarno igrac, njegovo premoženje se je nakopičilo v nekaj milijonov. Ob svoji smrti je Orille zapustil velik del svojih dohodkov za dobrotne namene. Največje njegovo veselje pa je bilo, da je vsako leto za božične praznike obdaroval na stotine otrok s svojimi izdelki.

Če naročite »Slovenski dom« za tri mesece naprej, dobite roman »Poročnik indijske brigade«

Prisotnost duha reši človeku življenje

28 letni postrešček Harold Gleave je rešil zaradi prisotnosti duha življenje 60 letnemu potniku na postaji Warington v Angliji. Ko je hotel Gleave prekoračiti tir, mu je spodrsnilo in je padel. V tistem trenutku pa je drvela po istem tiru in se bližala lokomotiva. Zgledalo je že, da je nesrečno izgubljen. Nekateri, ki so stali na peronu, so prestrašeno zakričali. Edino postrešček se je hitro znašel, skočil k možakarju, ga obrnil in zakričal: Ležite mirno. Nato je odskočil, da bi sam ušel nevarnosti. Vse to se je zgodilo z bliskovito naglico in že je bila lokomotiva tu, ki je celo postreška sunila v stran. Ko je zaradi sunka obležal, je takoj pogledal med tirnice in se razveselil, ko je zagledal svojega reševalca še pri življenju. Težko si je predstavljati, kako je to, če človek leži pod drvečim vlakom in da vse to traja celo večnost za njega, medtem ko je vlak rabil za isto pot samo nekaj sekund. Res, kar čudna rešitev, ki je nastala zaradi prisotnosti duha enega samega človeka.

Programi Radio Ljubljana

Ponedeljek, 9. maja: 12 Slovenske uverture (pl.) — 12.45 Poročila — 13. Napovedi — 13.20 Zvočni zvečer (plošče) — 14. Napovedi — 14.20 Zdravstvena ura: Bojni strupi (g. dr. Vladislav Kline) — 14.30 Zdravstveni bledi: Saka, simf. suita (plošče) — 14.40 Kulturna kronika: Valentin Zarnik ob 50-letnici smrti (g. prof. Fr. Vodnik) — 19. Napovedi: poročila — 19.30 Nac. ura: Zakaj moramo vsi v borbo proti tuberkulozi (dr. Jevrem Nedeljkovič, univ. prof.) — 19.50 Bolezenski razplet jelike (g. dr. Franc Debevec) — 20. Koncert: Rad. orkestra — 21. Nekaj samospevov Pavla Robesona (pl.) — 21.10 Koncert Ljubljanskega godalnega kvarteta — 22. Napovedi, poročila — 22.15 Koncert operne glasbe (Rad. orkestra).

Drugi programi

Ponedeljek, 9. maja: Belgrad: 20 Opera — Zagreb: 20 Vladigerove skladbe, 20.30 Komorni trio, 20.50 Vok. konc. — 21.20 Dvorski klavirski kvartet, 22.20 Harmonika — Praga: 19.35 Igra, 20.40 Nar. gl., 21.30 Godalni kvartet — Varšava: 20 Salonski ork., 22. Simf. konc. — Sofija: 19.45 Simf. konc., 20. Budimpešta: 20.20 Vojaška godba in petje, 22. Zenski godalni kvartet, 23.05 Cig. jazz — Trst: Milan: 21. Simf. konc. — Rim-Bari: 17.15 Pestra gl., 21.15 Opera — Dunaj: 19.10 Orkester in solisti, 21.10 Opera gl., 22.20 Zab. konc. — Berlin: 18.30 Zab. konc., 20. Citre, mandoline in harmonika — Hamburg: 19.10 Opera in simf. gl., 21.15 Zbor — Hamburg: 21. Schubert-Brahms-Wolf — Lipsko: 20.05 Simf. ork. — Stuttgart: 19.10 Ples. gl., 19.30 Kolonialna odaja, 20. Slike z Dunaja za časa Nestorya, 21. Plošče, 22.30 Zab. konc., 24. Händlov ciklus — Monako: 19.10 Plesna glasba.

ROBERT LORD

POD ČRNO KRINKO

78

»Najela ti bom najboljšega odvetnika. Morda se nam pa le posreči, da se rešimo... Toda, Frank, govoriti pa moraš čisto resnico... Edino to naju more rešiti...«

»Govoril bom čisto vse po pravici... Vse bom izdal... Oni morajo biti kaznovani... Potem pa, ko bom morda spet svoboden, bova začela spet novo življenje... Ti in jaz...«

Čas je teklen nenavadno hitro. Ze sta se morala posloviti. Frank je še enkrat objel svojo Rutho, nato pa ga je ječar spet odvedel nazaj v njegovo celico...

Zdaj pa je začela tudi Ruth jokati od prevelike žalosti. Ni mogla več zadrževati solz... Njeno zatajevanje je omagalo...

Odšla je proti zapuščenim hišam na Bowery-Hillsu. Tam ni mogla pričakovati ničesar dobrega... Med potjo se je nekoliko ustavila pri Groganovih... Sprejeli so jo s polnim sočutjem in razumevanjem... Betty se je zavijala v svoje krilo in bridko jokala... Niti malo ni pomislila na to, da je prav Ruthin mož umoril njenega Eda...

Prevelika je bila njuna bolečina, da bi mislili na to. Tu so bila dejstva, žalostna dejstva... Vse drugo je bilo malo važno...

»Kaj naj zdaj storimo?« je spraševal Nick Stumpas in ves vznemirjen hodil po sobi... Nekaj moramo narediti!

»Brown naj gre k Franku, češ da je njegov branilec... Naj mu zagrozi, da ne bo ničesar izdal...« je odvrnil Jones, ki je sedel na udobnem naslanjaču in ves razburjen kadil cigareto...

Tudi Cliff, ki je bil med drugimi na tem sestanku, ni vedel, kje se ga glava drži...

»Pa to še ni vse... Newyorška policija je tudi izdala tiralico za nami... Za naša imena sicer še ne vedo, vendar je popis dosti točen...« je opozoril Nick Stumpas. »To je bila res precej velika smola s tem Smilesom... Njega so prijeli. On in njegov

kratkovidni škot sta že za zapahi... Nam se je prav v zadnjem trenutku le še posrečilo pobegniti... Dejal sem, da ni bilo prav nič potrebno ubijati onega dekleta...«

»Ah, kaj... Smiles je mojster... On se bo že nekako izvlekel iz te neprijetnosti. Nikar ne pozabi na to, da je član vrhovnega sodišča v Newyorku tudi naš vplivni voditelj... Tam se bo že vse uredilo... Paziti moramo predvsem na to, da se tukaj izmažemo...«

»Imam že načrt...« se je oglasil Brown, ki je sedel ob strani in poslušal ta razgovor. »Odšel bom na policijo in se prijavil kot branitelj Franka Taylorja... Vse drugo prepustite kar meni...«

Takoj po teh besedah je Brown vzel klobuk in naglo odšel... Na policiji je tekla preiskava še naprej. Tam so Brownu brž dovolili razgovorjati se s Taylorjem, ker se je predstavil kot njegov branilec.

Frank je sedel v svoji celici čisto sam... Že se je bil odločil, da bo pred preiskovalnim sodnikom vse priznal, vse po vrsti... Tudi pri razpravi pred porotniki se je namenil vse priznati. Razložil bo natančno, kako so se dogodki razvijali. Pokesal se bo za vse, kar je storil, razkrinkal pa bo glavne voditelje Barhama, Stumpasa, Jonesa in Clifa. Ouzaloval bo svoje dejanje, kajti dobro je vedel, da bi se mu utegnila zato kazen znatno zmanjšati... Ko je streljal na Eda, tako ni vedel, kaj dela. Niti ni imel namena, da bi streljal, najmanj pa še to, da bi koga ubil... Upal je Frank, da sodba nad njim le ne bo tako silno stroga, če vse prizna...

Ko je tako razmišljal, mu je ječar privedel v celico nekega človeka, ki ga Frank do zdaj še ni poznal...

Gost ga je prisrčno pozdravil in se vsedel k njemu na leseno klopo...

»Moje ime je Brown... vaš branilec...« je spregovoril glasno, tako da ga je mogel slišati tudi ječar, ki je pravkar odhajal skozi vrata...

Frankov obraz se je kar nekam razvedril.

»Veseli me... Vi ste moj branilec, ki mi ga je poslala moja žena, ne?«

»Rekel sem zato vaš branilec, da so me pustili k vam...« je pošepetal Brown Franku...

»Vi torej niste tisti, ki ga je zame najela moja žena?« Pa

kaj potem želite?...

»Poslali so me vaši prijatelji. Prosili so me, naj vas malo obiščem in se z vami malo razgovarjam...«

»Tu nimam nobenega prijatelja razen svoje žene...«

»Motite se, Taylor... Vašim prijateljem je mnogo na tem, da bo obsodba nad vami pravična... Poslali so me od vodstva Črne legije, je še tiše pošepetal Brown in se pomenljivo nasmehnil Franku.

»Zdaj imam dosti teh razbojnikov... Vsi bodo prešli za služeno kazen!«

»No, no, le počasi... Nikar se ne vznemirjajte...« je miril Brown Franka.

»Pustite me pri miru... Nič več vas ne potrebujem... Vse je končano!...«

»Toda Frank, naši ljudje žele, da se ta razprava srečno konča tudi za vas...«

»O, vem to, da mislijo predvsem nase... Zdaj jih je strah...«

»Bodite pametni, Frank Taylor!... Vsedite se semkaj, da se mirno pogovoriva...«

»Povejte hitro, kaj želite od mene...«

Brown je mirno in premišljeno sedel na leseni klopi... S prepričevalnim pogledom je motril Franka... Govoril mu je tiho in počasi... Med pripovedovanjem pa je potegnil iz žepa polovico naboja za samokres in se igral s koničasto kroglico...

»Vi, Frank Taylor, ste zelo sebični... Pomislite malo na svojo ženo in otroka... Spomnite se malo nanju...« Pri teh besedah je Brown metal v zrak kroglo in jo spet spretno lovil v pest... Franku je postajalo kar mraz, ko je gledal to pekleno igro...

»Pomislite na vašo ženo in otroka... Njima bi se utegnilo tudi kaj zgoditi...«

Krogla za samokres se je bleščala na njegovi dlani...

Franka je obli mlzi pot... Dobro je razumel, kaj naj pomeni to igranje s samokresno kroglico. Dobro je tudi vedel, koliko je iskrena ta Brownova zaskrbljenost za Rutho in Budja...

Frank je molčal, Brown pa je tiho nadaljeval:

»Če ne boste tovariški nasproti svojim prijateljem... Utegnilo bi se marsikaj zgoditi v oni mirni hišici na Bowery Hillsu... Saj poznate ta kraj, ne?«